

Factsheet Monitor Rookvrije Start 2023

In deze factsheet schetsen we een beeld van de stand van zaken van het stoppen-met-roken (SMR)beleid bij Verloskundig Samenwerkingsverbanden (VSV's) in 2023. Een VSV is een lokale vorm van overleg dat veelal gecentreerd is rondom de ziekenhuizen. Professionals die lokaal de zorg rondom zwangerschap en geboorte leveren zijn aangesloten bij het VSV. In 2023 telt Nederland 71 VSV's.

De monitor Rookvrije Start is in 2023 voor de derde keer uitgevoerd. De eerste monitor werd in 2019 uitgevoerd. Met deze monitor Rookvrije Start binnen VSV's onderzoeken we:

- de stand van zaken van SMR-beleid binnen VSV's;
- de samenwerking tussen de verschillende geboortezorgprofessionals en de ontwikkeling van SMR-zorgpaden;
- de gesprekken die zorgprofessionals met (aanstaande) ouders voeren over stoppen met roken;
- waar mogelijk de verschillen met de resultaten uit 2021.

De monitor Rookvrije Start bestond in 2023 uit twee vragenlijsten:

- Een beleidsvragenlijst die per VSV door één professional, die op de hoogte was van het (SMR)-beleid, werd ingevuld. Deze bevatte vragen over de ontwikkeling van SMR-beleid, de ontwikkeling van zorgpaden, afspraken over de overdracht en aansluiting bij integrale projecten voor zwangere vrouwen.
- Een praktijkvragenlijst waar zorgprofessionals (verloskundigen, gynaecologen, verpleegkundigen obstetrie, fertiliteitsartsen, kraamverzorgenden, JGZ-professionals en kinderartsen) vragen kregen over het stoppen-met-rokengesprek, hun rol in de SMR zorg en het verwijsaanbod.

De online vragenlijsten zijn afgenomen in de periode februari t/m juni 2023. De beleidsvragenlijst is in totaal door 46 (van de 71) VSV's ingevuld. De praktijkvragenlijst is in totaal 655 keer ingevuld.

De praktijkvragen zijn door 281 kraamverzorgenden, 180 JGZ-professionals, 77 verloskundigen, 35 gynaecologen, 37 fertiliteitsartsen, 20 verpleegkundigen obstetrie/gynaecologie, 13 kinderartsen en 12 kinderverpleegkundigen ingevuld. Vanwege deze aantallen en de verwachting dat er een overrepresentatie van zorgprofessionals met affiniteit met het thema stoppen met roken is, is voorzichtigheid geboden bij het generaliseren van de uitkomsten naar alle zorgprofessionals in Nederland.

Deze factsheet is ingedeeld in een hoofdstuk over het beleid in de VSV's en hoofdstukken per beroepsgroep.

Inhoudsopgave

Stoppen-met-rokenbeleid in de VSV's.....	3
Stoppen-met-rokenzorg in de kraamzorg.....	6
Stoppen-met-rokenzorg in de JGZ.....	9
Stoppen-met-rokenzorg door verloskundigen.....	12
Stoppen-met-rokenzorg door gynaecologen.....	15
Stoppen-met-rokenzorg op de kinderafdeling.....	18
Stoppen-met-rokenzorg door verpleegkundigen obstetrie en gynaecologie.....	21
Stoppen-met-rokenzorg door fertiliteitsartsen.....	23
Uitvoering.....	26

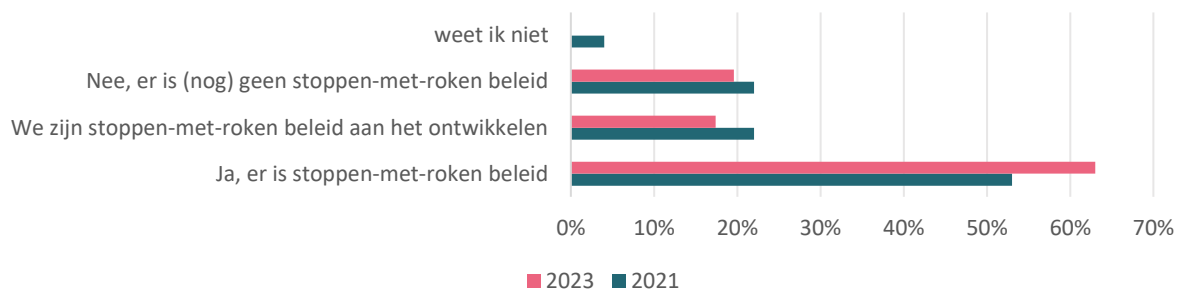
Stoppen-met-rokenbeleid in de VSV's

In stoppen-met-roken(SMR)beleid worden de gezamenlijke afspraken binnen het VSV over SMR-zorg vastgelegd, bijvoorbeeld afspraken over de ontwikkeling van zorgpaden, de manier hoe stoppen met roken wordt besproken en hoe er onderling tussen beroepsgroepen wordt samengewerkt.

Is er SMR-beleid in de VSV's?

- 29 van de 46 ondervraagde VSV's (63%) geven in 2023 aan SMR-beleid te hebben. Bij 8 VSV's (17%) is dit beleid in ontwikkeling.
- In 2021 hadden 27 van de 51 ondervraagde VSV's (53%) SMR-beleid (figuur 1).

Figuur 1. Aanwezigheid SMR-beleid binnen het VSV (2021 N=51, 2023 N=46)

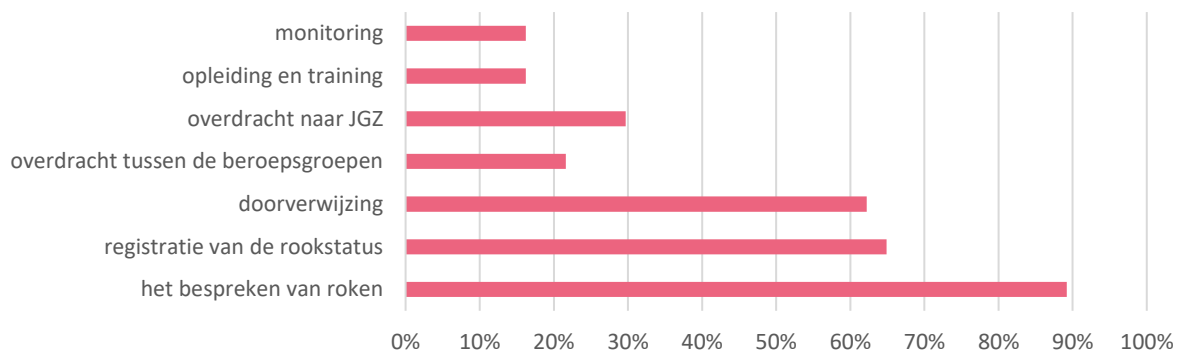

Welke afspraken over SMR-begeleiding zijn er binnen de VSV's vastgelegd?

Aan de VSV's die SMR-beleid (in ontwikkeling) hadden, is gevraagd welke afspraken dit beleid bevatte.

- 89% van de VSV's met SMR-beleid (in ontwikkeling) heeft afspraken over het bespreken van roken.
- Ook afspraken over doorverwijzen en de registratie van de rookstatus zijn in meer dan de helft van de gevallen aanwezig (figuur 2).

Figuur 2. Afspraken binnen het beleid over... (N=37)

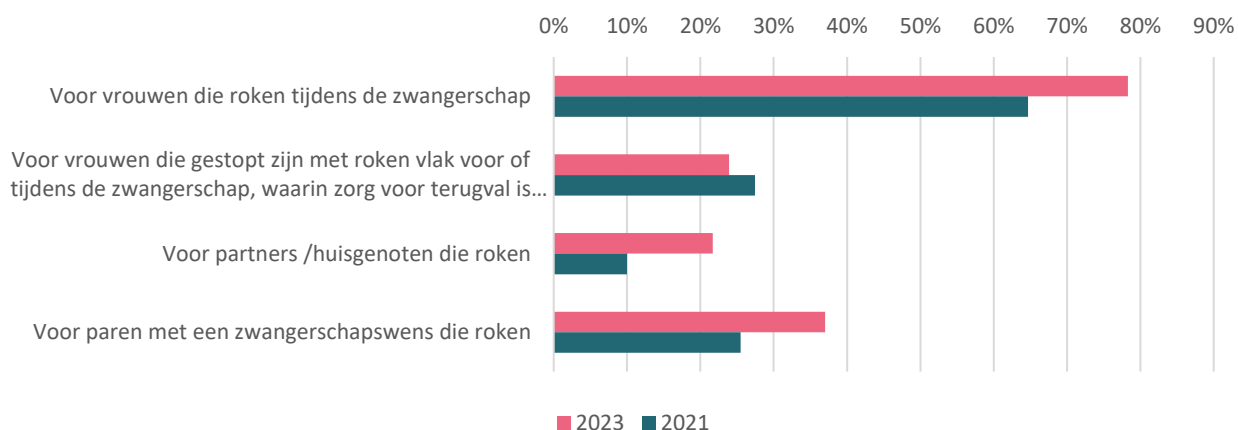

Welke SMR-zorgpaden zijn er binnen de VSV's?

Om goede zorg te bieden is het belangrijk dat er lokaal goed werkende zorgpaden aanwezig zijn.

- 36 van de 46 bevroegde VSV's (78%) geven in 2023 aan één of meerdere zorgpaden te hebben. In 2021 waren dit 33 van de 51 VSV's (65%).
- Zowel in 2021 als in 2023 hadden alle VSV's met tenminste één zorgpad, een zorgpad voor vrouwen die roken tijdens de zwangerschap.
- Minder dan de helft van de VSV's heeft een zorgpad voor vrouwen die gestopt zijn met roken vlak voor of tijdens de zwangerschap, voor partners/huisgenoten die roken of voor paren met een zwangerschapswens die roken (figuur 3).

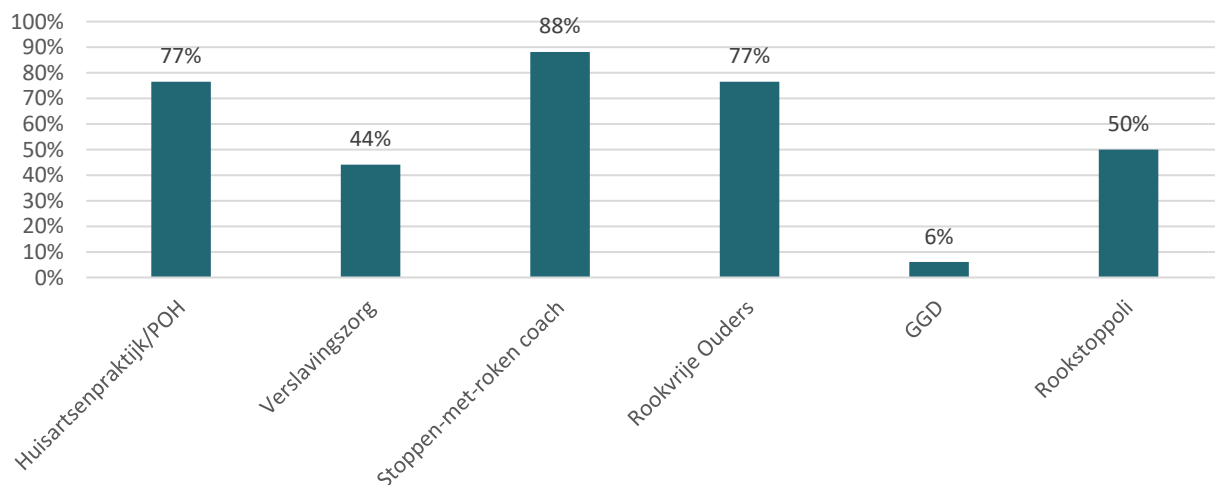
Figuur 3. Aanwezigheid of ontwikkeling van SMR-zorgpaden bij het VSV (2021 N=51, 2023 N=46)

Hebben VSV's een overzicht met verwijsaanbod voor SMR-hulp?

- 34 van de 46 bevroegde VSV's (76%) hebben een sociale kaart of een overzicht naar wie professionals kunnen verwijzen voor stoppen-met-rokenbegeleiding.
- De meest voorkomende aanbieders in dit overzicht zijn stoppen-met-rokencoaches, huisartsenpraktijken/POH en de telefonische coaching Rookvrije Ouders (figuur 4).

Figuur 4. Welke aanbieders zijn er opgenomen in de overzichten? (N=34)

Hoe is de samenwerking tussen VSV's en de JGZ?

Het is belangrijk dat de SMR-zorg na de zwangerschap gecontinueerd wordt. Hiervoor is samenwerking nodig tussen het VSV en de JGZ. De samenwerking met de JGZ is ook van belang doordat de JGZ steeds meer prenataal in beeld komt.

- Het merendeel van de bevroegde VSV's (38 van de 46 VSV's) heeft een algemene vorm van samenwerking met de JGZ. Slechts 5 VSV's hebben geen samenwerking met de JGZ en 3 VSV's weten niet of er samenwerking is.
- Van de 38 VSV's die samenwerking hebben met de JGZ, hebben 12 VSV's tenminste op één manier samenwerking met de JGZ op het gebied van SMR-begeleiding (oa betrokkenheid bij ontwikkeling SMR-protocol of aanwezigheid bij VSV-vergaderingen waar SMR besproken wordt).
- 20 VSV's geven aan dat de JGZ niet betrokken is bij afspraken over SMR-begeleiding. Bij de overige 6 VSV's is het onduidelijk of onbekend of er samenwerking is met de JGZ op het gebied van SMR-begeleiding.

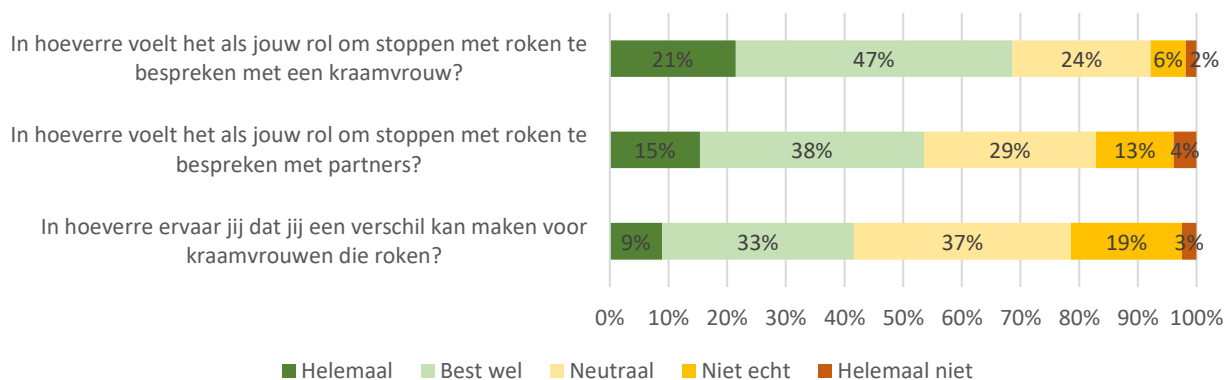
Stoppen-met-rokenzorg in de kraamzorg

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken(SMR)zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg door kraamverzorgenden. Dit beeld schetsen we op basis van de 281 kraamverzorgenden die deze vragenlijst hebben ingevuld.

Hoe zien kraamverzorgenden hun eigen rol in SMR-zorg?

- Bij een meerderheid van de bevroegde kraamverzorgenden voelt het helemaal of best wel als hun rol om stoppen met roken te bespreken bij de kraamvrouw (68%) en de partner (53%).
- Een minderheid van de kraamverzorgenden heeft het gevoel helemaal of best wel het verschil te kunnen maken voor kraamvrouwen die roken (42%) (figuur 5).

Figuur 5. Hoe zien kraamverzorgenden hun rol? (n=281)

Zijn kraamverzorgenden bekend met het SMR-beleid in hun VSV?

Van de bevroegde kraamverzorgenden zegt een minderheid dat er SMR-beleid is in hun VSV en dat ze het kennen (39%) (figuur 6).

Figuur 6. Welk deel van de kraamverzorgenden is bekend met het SMR-beleid in hun VSV? (n=280)

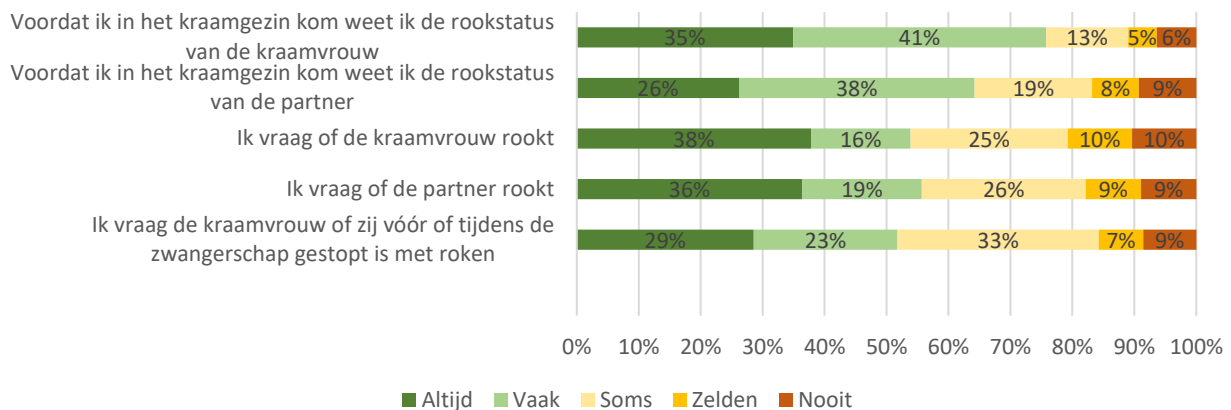

Hoe gaat het stoppen-met-rokengesprek in de kraamzorg?

Uitvragen en registratie

- Van de bevroegde kraamverzorgenden weet 76% altijd of vaak of de kraamvrouw rookt en 64% of de partner rookt. Zij weten dit voordat ze in het kraamgezin komen (uit de intake).
- Ongeveer de helft van de kraamverzorgenden vraagt zelf altijd of vaak uit of de kraamvrouw (54%) of haar partner (56%) rookt.
- 52% van de kraamverzorgenden vraagt zelf altijd of vaak aan de kraamvrouw of zij voor of tijdens de zwangerschap is gestopt met roken (figuur 7).

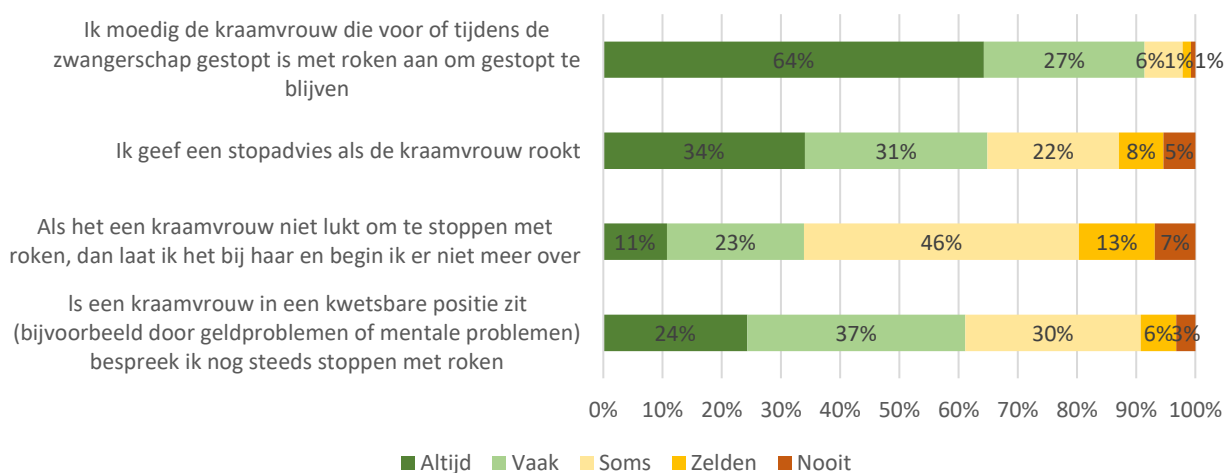
Figuur 7. Het uitvragen en noteren van de rookstatus (n=281)

Motiveren, stopadvies en kwetsbare situaties

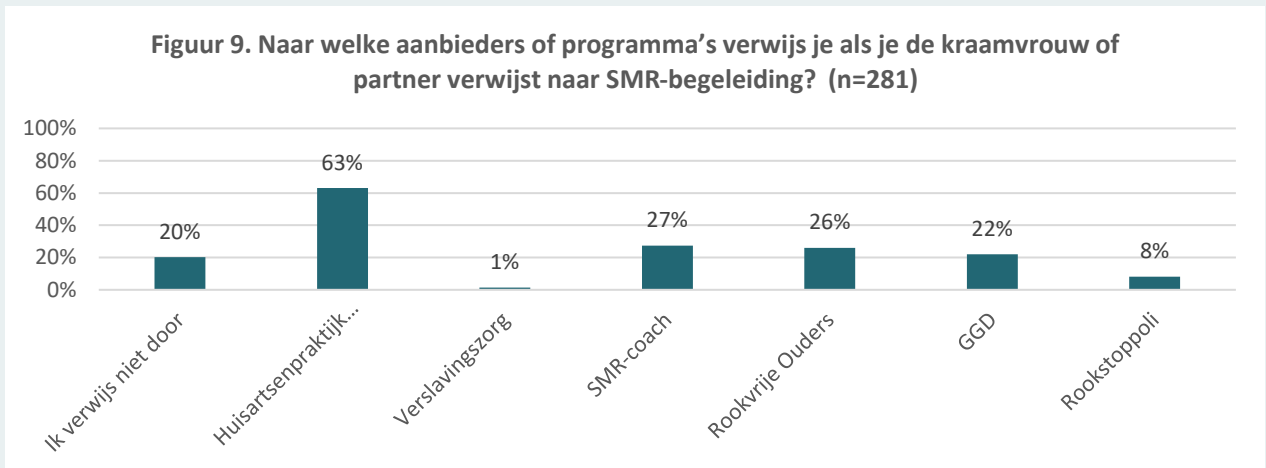
- Van de bevroegde kraamverzorgenden moedigt 92% de kraamvrouw die voor of tijdens de zwangerschap gestopt is met roken altijd of vaak aan om gestopt te blijven.
- Meer dan de helft van de kraamverzorgenden geeft altijd of vaak een stopadvies aan de kraamvrouw die rookt (65%).
- Als het een kraamvrouw niet lukt om te stoppen met roken, dan laat 34% van de kraamverzorgenden dit altijd of vaak bij de kraamvrouw en begint er niet meer over.
- Een meerderheid van de bevroegde kraamverzorgenden bespreekt stoppen met roken ook altijd of vaak als een kraamvrouw in een kwetsbare situatie zit (61%) (figuur 8).

Figuur 8. Het motiveren en geven van een stopadvies

Hoe en naar wie verwijzen kraamverzorgenden?

- 83% van de kraamverzorgenden heeft een sociale kaart of weet (deels) naar wie er verwezen kan worden voor SMR-begeleiding.
- De huisartsenpraktijk of POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt. 20% van de bevraagde kraamverzorgenden verwijst niet door naar SMR-begeleiding (figuur 9).
- Van de kraamverzorgenden die verwijzen zorgt 23% voor een warme verwijzing, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de kraamvrouw.

Stoppen-met-rokenczorg in de JGZ

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken (SMR) zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg in de JGZ. Dit beeld schetsen we op basis van de antwoorden van 180 JGZ-professionals, waaronder 116 jeugdverpleegkundigen, 44 jeugdartsen, 2 doktersassistenten, 4 verpleegkundig specialisten en 10 professionals met een andere functie binnen de JGZ.

Zijn JGZ-professionals bekend met het SMR-beleid in hun organisatie?

Van de bevroegde JGZ-professionals zegt ongeveer de helft (54%) dat er SMR-beleid is in hun organisatie en dat ze het kennen (figuur 10).

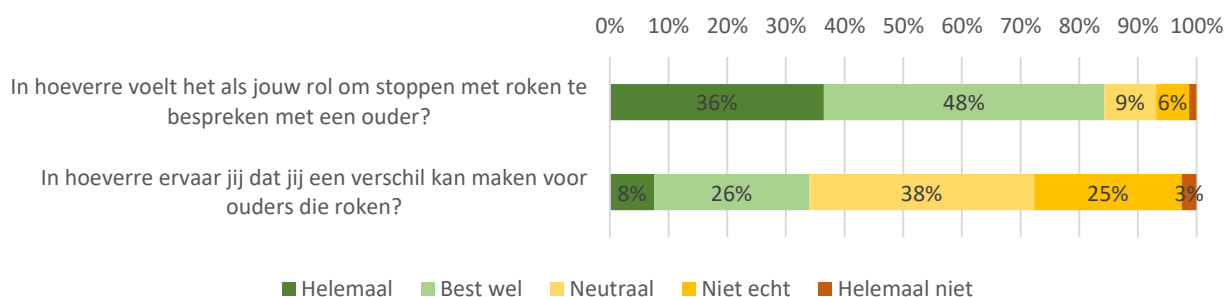
Figuur 10. Welk deel van de JGZ-professionals is bekend met het SMR-beleid in hun organisatie? (n=180)

Hoe zien JGZ-professionals hun rol in de SMR-zorg?

- Een ruime meerderheid van de bevroegde JGZ-professionals geeft aan dat het helemaal of best wel voelt als hun rol om stoppen met roken te bespreken met ouders (84%).
- Een derde van de JGZ-professionals heeft het gevoel helemaal of best wel het verschil te kunnen maken voor ouders die roken (34%) (figuur 11).

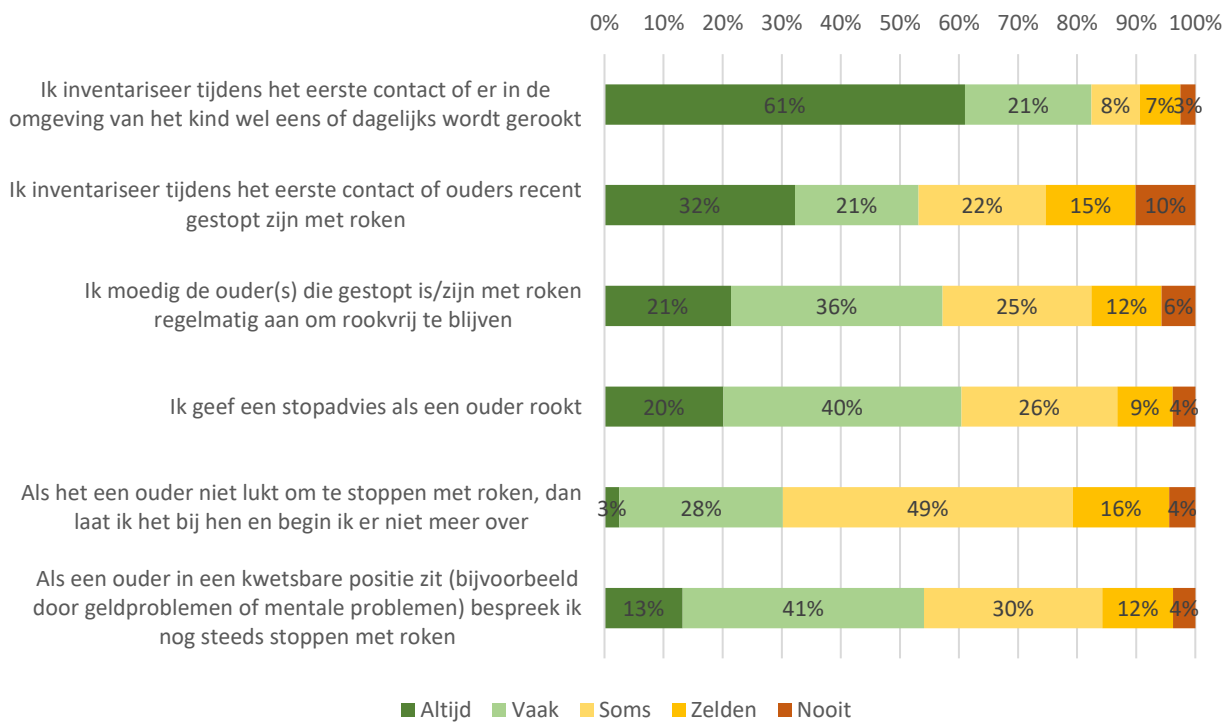
Figuur 11. Hoe zien JGZ-professionals hun rol? (n=180)

Hoe gaat het stoppen-met-roken gesprek in de JGZ?

- Van de bevroagde JGZ-professionals inventariseert een ruime meerderheid tijdens een eerste contact (altijd of vaak) of er gerookt wordt (82%). Ongeveer de helft inventariseert of ouders recent gestopt zijn (53%).
- Ongeveer de helft van de JGZ-professionals moedigt ouders die gestopt zijn aan om rookvrij te blijven (57%).
- Een meerderheid van de JGZ-professionals geeft een stopadvies als een ouder rookt (60%).
- Als het een ouder niet lukt om te stoppen met roken, dan laat 31% van de JGZ-professionals dit altijd of vaak bij de ouder en begint er niet meer over.
- Ongeveer de helft van de JGZ-professionals bespreekt stoppen met roken ook als een ouder in een kwetsbare situatie zit (54%) (figuur 12).

Figuur 12. Het stoppen-met-rokengesprek in de JGZ. (N=180)

Hoe en naar wie verwijzen JGZ-professionals?

- 94% van de bevroegde JGZ-professionals weet (deels) naar wie er verwezen kan worden voor SMR-begeleiding.
- De huisartsenpraktijk of POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt (figuur 13).
- Van de JGZ-professionals zorgt 26% voor een warme verwijzing, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de ouder.

Stoppen-met-rokencare door verloskundigen

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken (SMR) zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg door verloskundigen. Dit beeld schetsen we op basis van de 77 verloskundigen die deze vragenlijst hebben ingevuld.

Zijn verloskundigen bekend met het SMR-beleid in hun VSV?

Van de bevroegde verloskundigen zegt 62% dat er SMR-beleid is in hun VSV en dat ze het kennen (figuur 14).

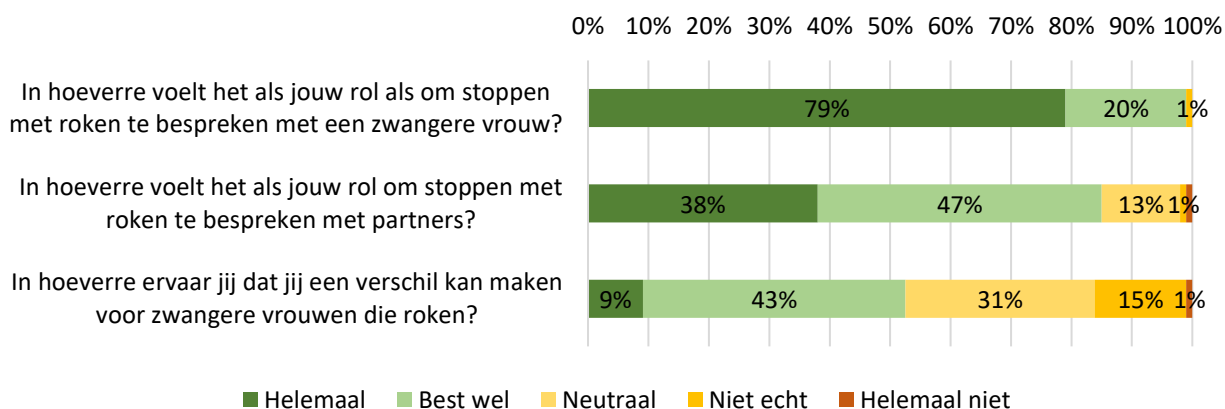
Figuur 14. Welk deel van de verloskundigen is bekend met het SMR-beleid in hun VSV? (n=77)

Hoe zien verloskundigen hun eigen rol in SMR-zorg?

- Voor bijna alle bevroegde verloskundigen voelt het helemaal of best wel als hun rol om stoppen met roken te bespreken bij de zwangere vrouw (99%). Voor partners ziet 84% dit helemaal of best wel als hun rol.
- Ongeveer de helft van de verloskundigen heeft het gevoel helemaal of best wel een verschil te kunnen maken voor zwangere vrouwen die roken (53%) (figuur 15).

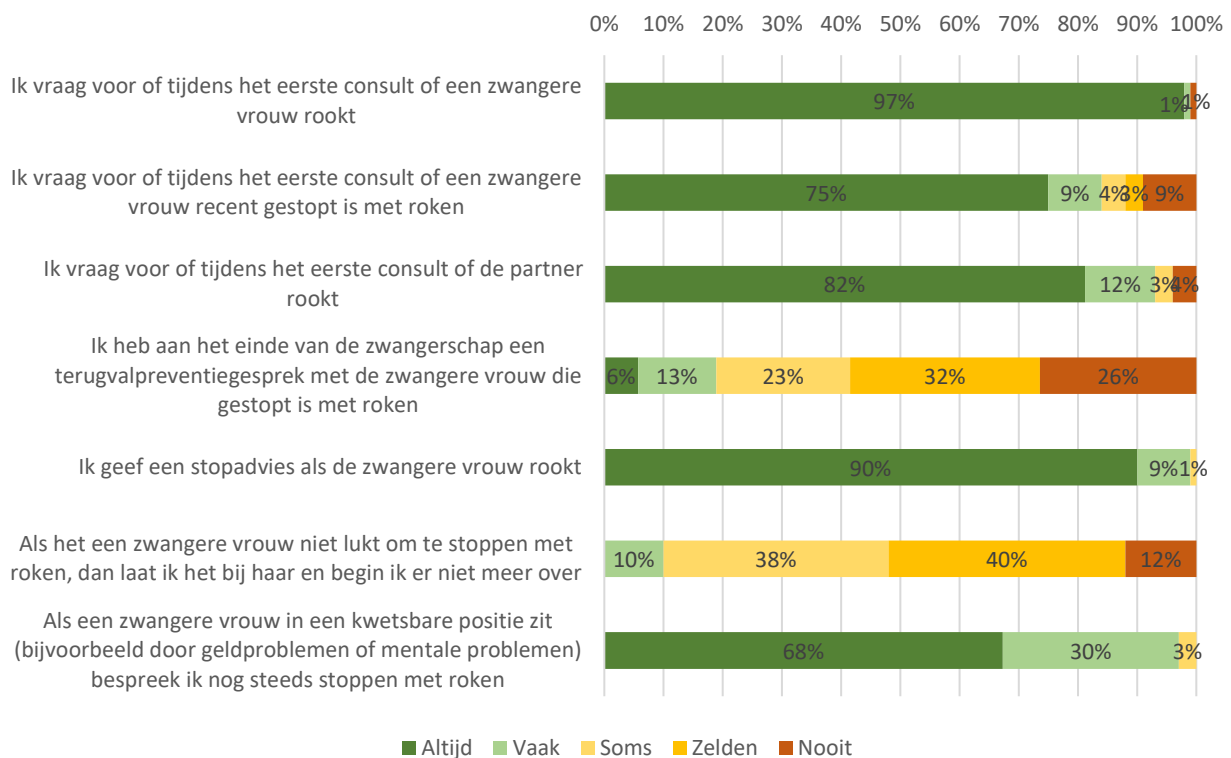
Figuur 15. Hoe ziet de verloskundigen hun rol? (n=77)

Hoe gaat het SMR-gesprek?

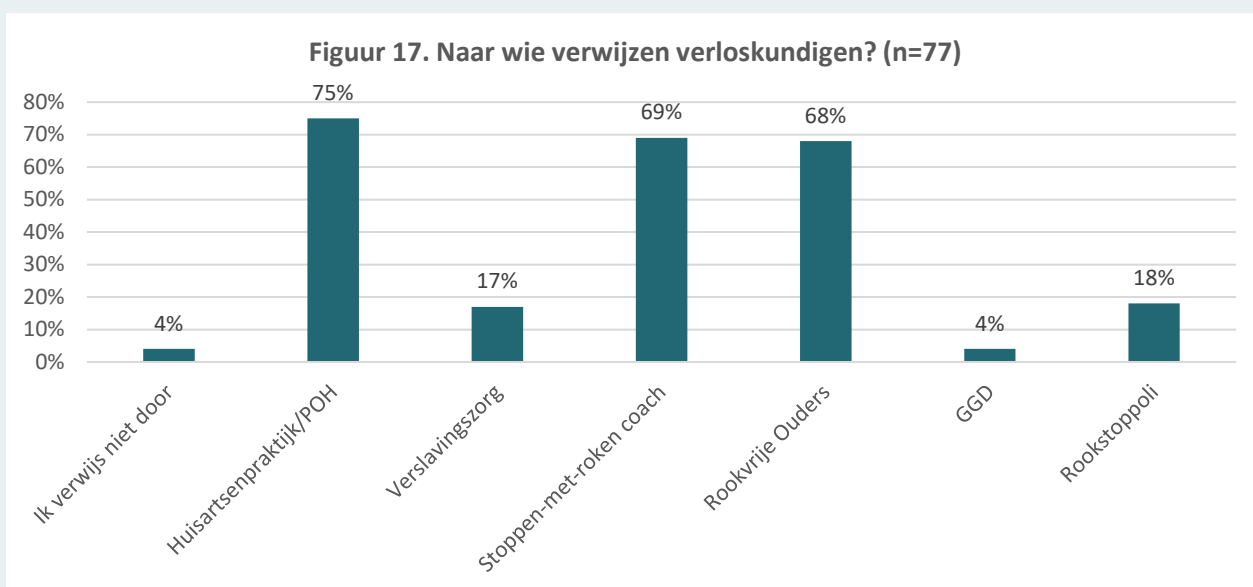
- Bijna alle bevroagde verloskundigen vragen altijd of vaak in of voor het eerste consult of een zwangere vrouw rookt (98%), 84% vraagt altijd of vaak of een zwangere vrouw recent gestopt is en 94% vraagt altijd of vaak of de partner rookt.
- 19% van de verloskundigen heeft altijd of vaak een terugvalpreventiegesprek met een zwangere vrouw die recent gestopt is.
- Bijna alle verloskundigen geven altijd of vaak een stopadvies als de zwangere vrouw rookt (99%).
- Als het een zwangere vrouw niet lukt om te stoppen met roken, dan laat 10% van de verloskundigen dit altijd of vaak bij de vrouw en begint ze er niet meer over.
- Bijna alle bevroagde verloskundigen bespreken stoppen met roken ook altijd of vaak als een zwangere vrouw in een kwetsbare situatie zit (98%) (figuur 16).

Figuur 16. Hoe hoe voeren verloskundigen het SMR-gesprek? (n=77)

Hoe en naar wie verwijzen verloskundigen?

- Bijna alle verloskundigen (99%) hebben een sociale kaart of weten (deels) naar wie er verwezen kan worden voor SMR-begeleiding.
- 96% van de bevroagde verloskundigen verwijst wel eens door naar SMR-begeleiding. De huisartsenpraktijk/POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt (figuur 17).
- Van de verloskundigen zorgt 46% voor een warme verwijzing voor zwangere vrouwen die roken, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de zwangere vrouw.

Stoppen-met-rokenczorg door gynaecologen

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken (SMR) zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg door gynaecologen. Dit beeld schetsen we op basis van de 35 gynaecologen die deze vragenlijst hebben ingevuld.

Zijn gynaecologen bekend met het SMR-beleid in hun VSV?

De helft van de bevroegde gynaecologen is bekend met het SMR-beleid in hun VSV (52%) (figuur 18).

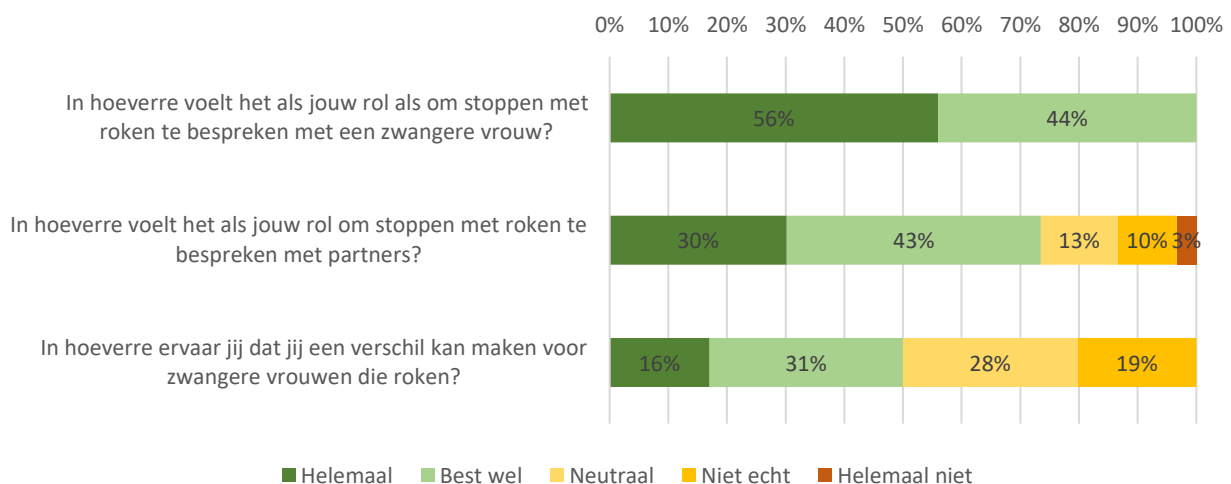
Figuur 18. Welk deel van de gynaecologen is bekend met het SMR-beleid in hun VSV? (n=35)

Hoe zien gynaecologen hun eigen rol in de SMR-zorg?

- Alle bevroegde gynaecologen geven aan dat het helemaal of best wel als hun rol voelt om stoppen met roken te bespreken met een zwangere vrouw. Ook geeft bijna driekwart aan dat het als zijn/haar rol voelt om stoppen met roken met partners te bespreken (73%).
- Minder dan de helft van de bevroegde gynaecologen heeft het gevoel helemaal of best wel het verschil te kunnen maken voor zwangere vrouwen die roken (47%) (figuur 19).

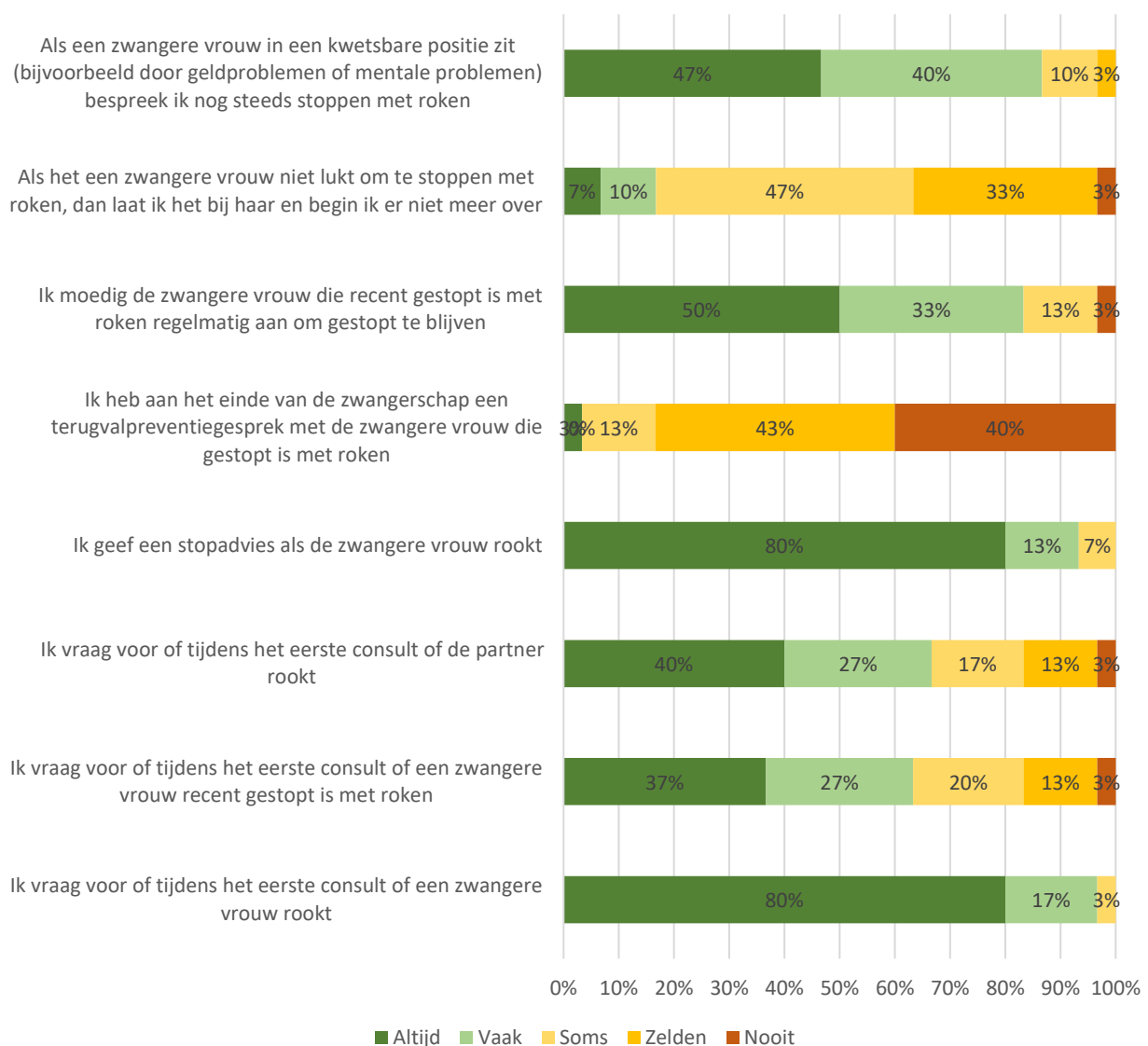
Figuur 19. Hoe zien gynaecologen hun rol in de SMR-zorg? (n=35)

Hoe gaat het SMR-gesprek?

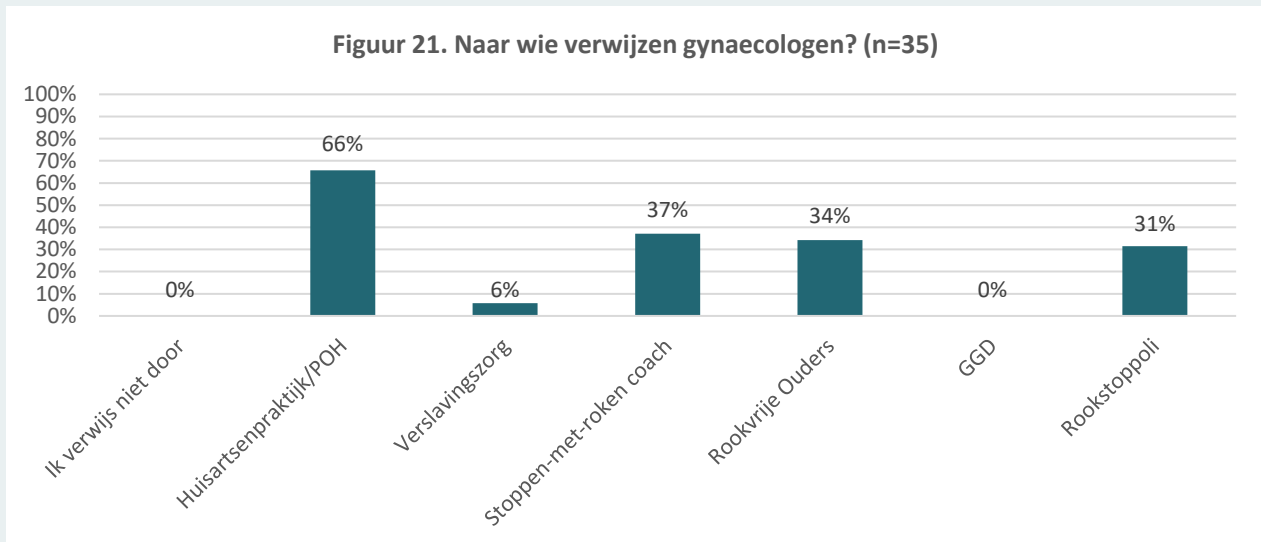
- Bijna alle bevroegde gynaecologen vragen altijd of vaak of een zwangere vrouw rookt voor of tijdens het eerste consult (97%). Een meerderheid vraagt altijd of vaak of een zwangere vrouw recent gestopt is (64%) en 67% vraagt altijd of vaak of de partner rookt.
- Van de gynaecologen geeft 93% vaak of altijd een stopadvies wanneer een zwangere vrouw rookt.
- Een klein deel begint niet meer over het onderwerp als het een zwangere vrouw niet lukt om te stoppen met roken (17%).
- Een meerderheid van de gynaecologen bespreekt stoppen met roken altijd of vaak als een zwangere vrouw in een kwetsbare situatie zit (87%).
- Een ruime meerderheid van de bevroegde gynaecologen moedigt een zwangere vrouw die recent gestopt is aan om gestopt te blijven (83%).
- Een ruime meerderheid geeft aan zelden of nooit een terugvalpreventiegesprek te voeren met de zwangere vrouw die gestopt is met roken (83%) (figuur 20).

Figuur 20. Hoe gaat het SMR-gesprek bij gynaecologen? (n=35)

Hoe en naar wie verwijzen gynaecologen?

- Bijna alle gynaecologen hebben een sociale kaart of weten (deels) naar wie ze zwangere vrouwen kunnen verwijzen voor SMR-begeleiding (97%).
- Alle bevraagde gynaecologen verwijzen wel eens door naar SMR-begeleiding. De huisartsenpraktijk/POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt (66%) (figuur 21).
- De helft van de gynaecologen zorgt hierbij voor een warme verwijzing, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de zwangere vrouw (50%).

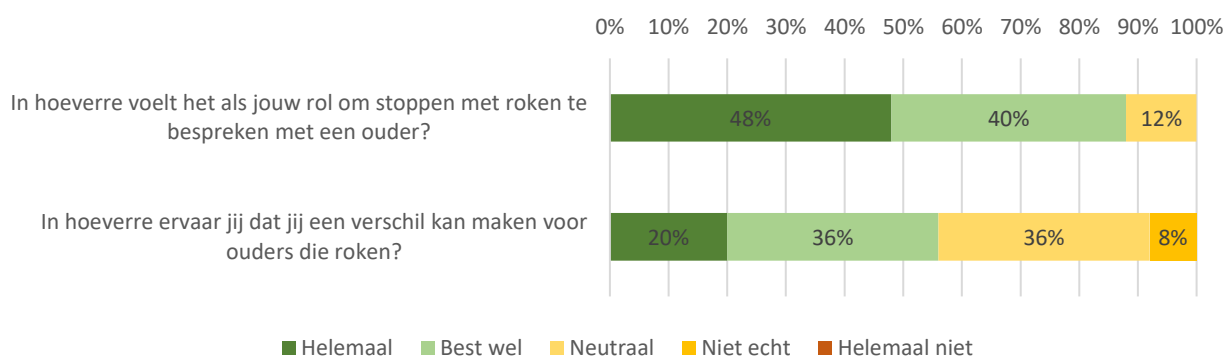
Stoppen-met-rokenczorg op de kinderafdeling

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken (SMR) zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg op de kinderafdeling van het ziekenhuis. Dit beeld schetsen we op basis van de 25 professionals op de kinderafdeling die deze vragenlijst hebben ingevuld, waaronder 13 kinderartsen en 12 kinderverpleegkundigen.

Hoe zien de kinderartsen en verpleegkundigen hun eigen rol in SMR-zorg?

- Bij een ruime meerderheid van de bevroegde kinderartsen en -verpleegkundigen voelt het helemaal of best wel als hun rol om stoppen met roken te bespreken bij ouders (88%).
- Een kleine meerderheid heelt het gevoel helemaal of best wel het verschil te kunnen maken voor ouders die roken (56%) (figuur 22).

Figuur 22. Hoe zien de kinderartsen en -verpleegkundigen hun eigen rol? (n=25)

Zijn kinderartsen en verpleegkundigen bekend met het SMR-beleid in VSV?

Van de bevroegde kinderartsen en -verpleegkundigen zegt 36% dat er SMR-beleid is in hun VSV, en dat ze het kennen (figuur 23).

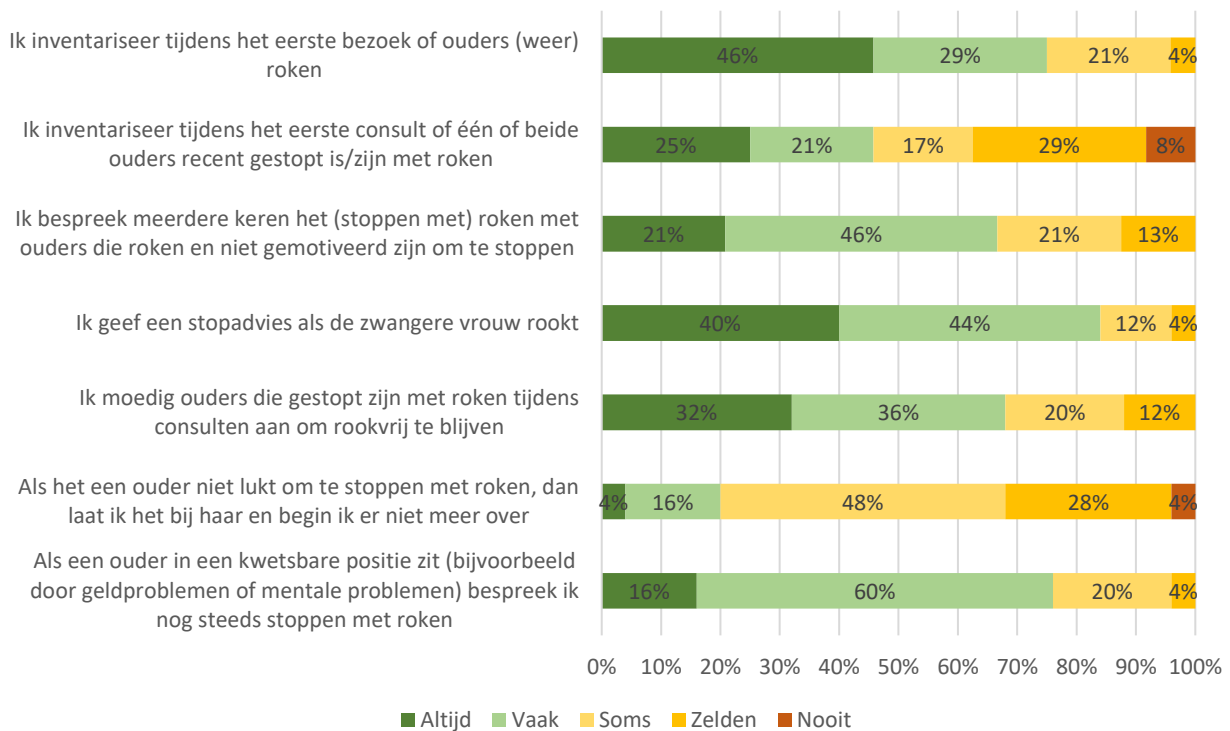
Figuur 23. Welk deel van de kinderartsen en -verpleegkundigen is bekend met het SMR-beleid in hun VSV?

Hoe gaat het stoppen-met-roken gesprek?

- Van de bevraagde kinderartsen en -verpleegkundigen vraagt een ruime meerderheid altijd of vaak of een ouder rookt, tijdens het eerste bezoek (75%). Een minderheid vraagt altijd of vaak of een ouder recent gestopt is (46%).
- Van de kinderartsen en -verpleegkundigen geeft 84% altijd of vaak een stopadvies wanneer een ouder rookt.
- Als het een ouder niet lukt om te stoppen met roken, dan laat 20% van de kinderartsen en -verpleegkundigen dit altijd of vaak bij de ouder en beginnen ze er niet meer over.
- Een meerderheid van de kinderartsen en -verpleegkundigen bespreekt stoppen met roken ook altijd of vaak als een ouder in een kwetsbare situatie zit (76%) (figuur 24).

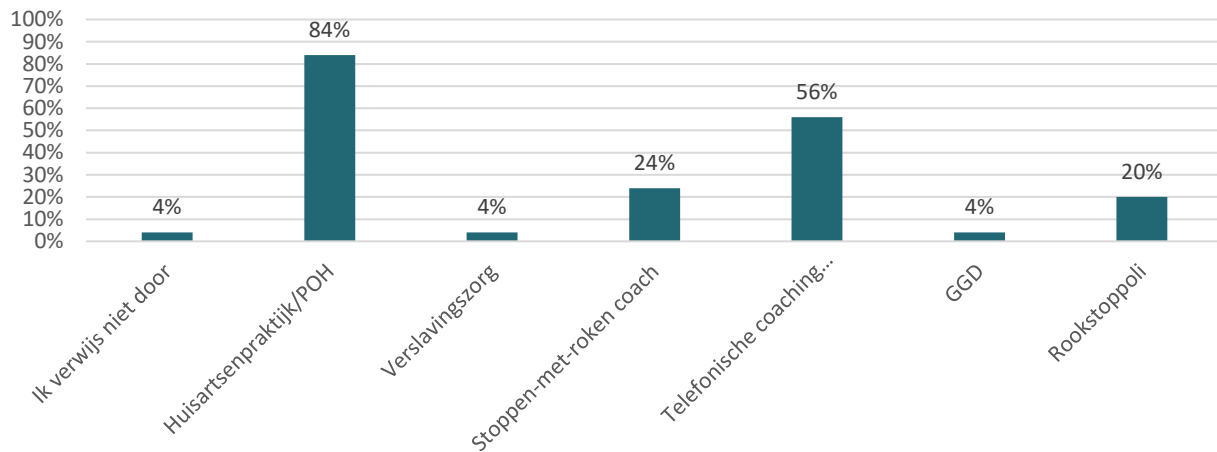
Figuur 24. Hoe gaat het SMR-gesprek op de kinderafdeling? (n=25)

Hoe en naar wie verwijzen kinderartsen en -verpleegkundigen?

- 96% van de kinderartsen en -verpleegkundigen heeft een sociale kaart of weet (deels) naar wie er verwezen kan worden voor SMR-begeleiding.
- 4% van de bevroegde kinderartsen en -verpleegkundigen verwijst niet door naar SMR-begeleiding. De huisartsenpraktijk of POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt (figuur 25).
- Van de kinderartsen en -verpleegkundigen die verwijzen zorgt 36% voor een warme verwijzing, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de ouder.

Figuur 25. Naar wie verwijzen kinderartsen en -verpleegkundigen? (n=25)

Stoppen-met-rokenzorg door verpleegkundigen obstetrie en gynaecologie

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken(SMR)zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg door verpleegkundigen obstetrie en gynaecologie (verpleegkundigen O&G). Dit beeld schetsen we op basis van de 20 verpleegkundigen die deze vragenlijst hebben ingevuld.

Zijn verpleegkundigen O&G bekend met het SMR-beleid in hun VSV?

Van de bevroagde verpleegkundigen O&G zegt 62% dat er SMR-beleid is in hun VSV en dat ze het kennen (figuur 26).

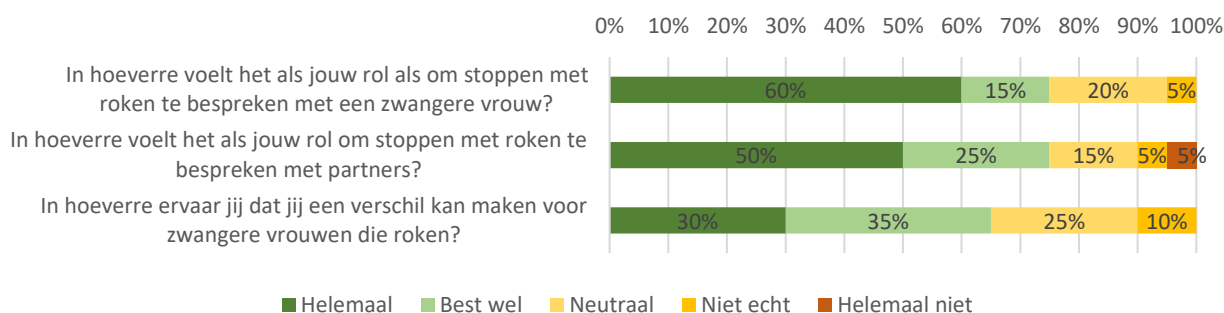
Figuur 26. Welk deel van de verloskundigen is bekend met het SMR-beleid in hun VSV? (n=20)

Hoe zien verpleegkundigen O&G hun eigen rol in SMR-zorg?

- Voor een ruime meerderheid van de bevroagde verpleegkundigen O&G voelt het helemaal of best wel als hun rol om stoppen met roken te bespreken bij de zwangere vrouw (75%). Voor partners ziet 75% dit helemaal of best wel als hun rol.
- Een meerderheid van de verpleegkundigen heeft het gevoel helemaal of best wel een verschil te kunnen maken voor zwangere vrouwen die roken (65%) (figuur 27).

Figuur 27. Hoe zien verpleegkundigen O&G hun rol? (n=20)

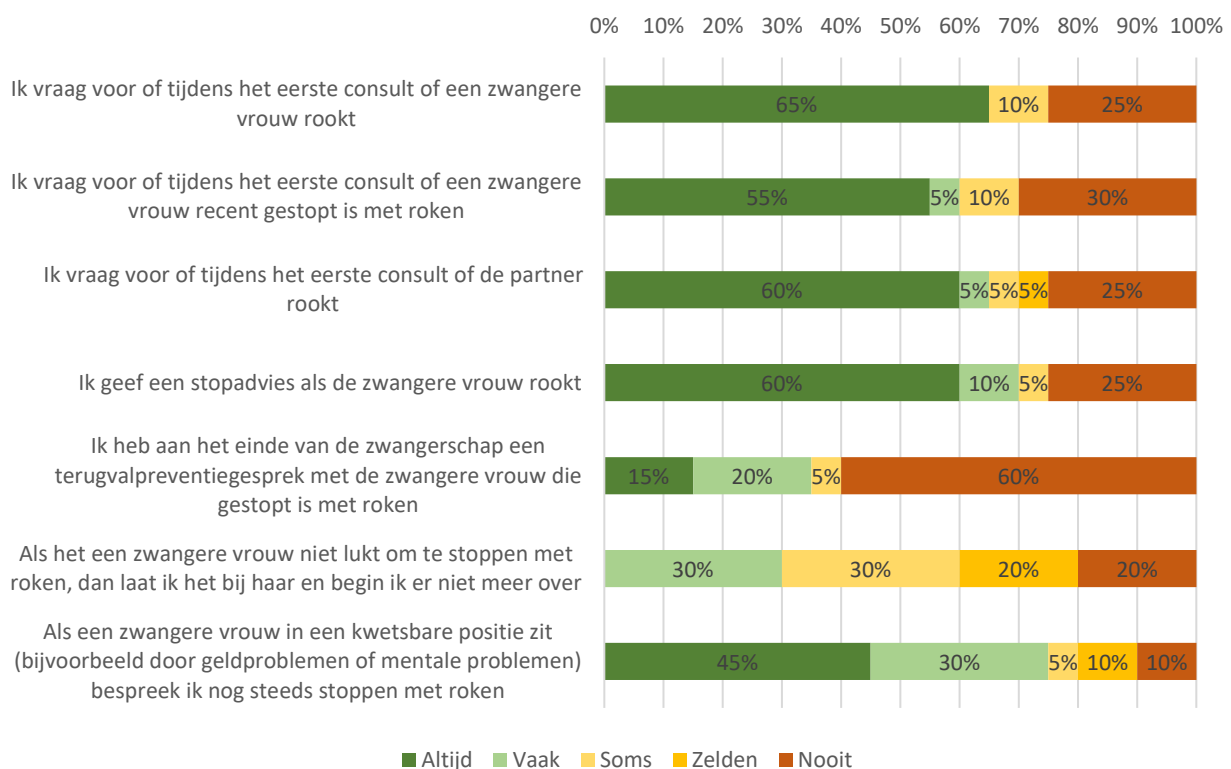

Hoe gaat het SMR- gesprek?

Uitvragen en stopadvies

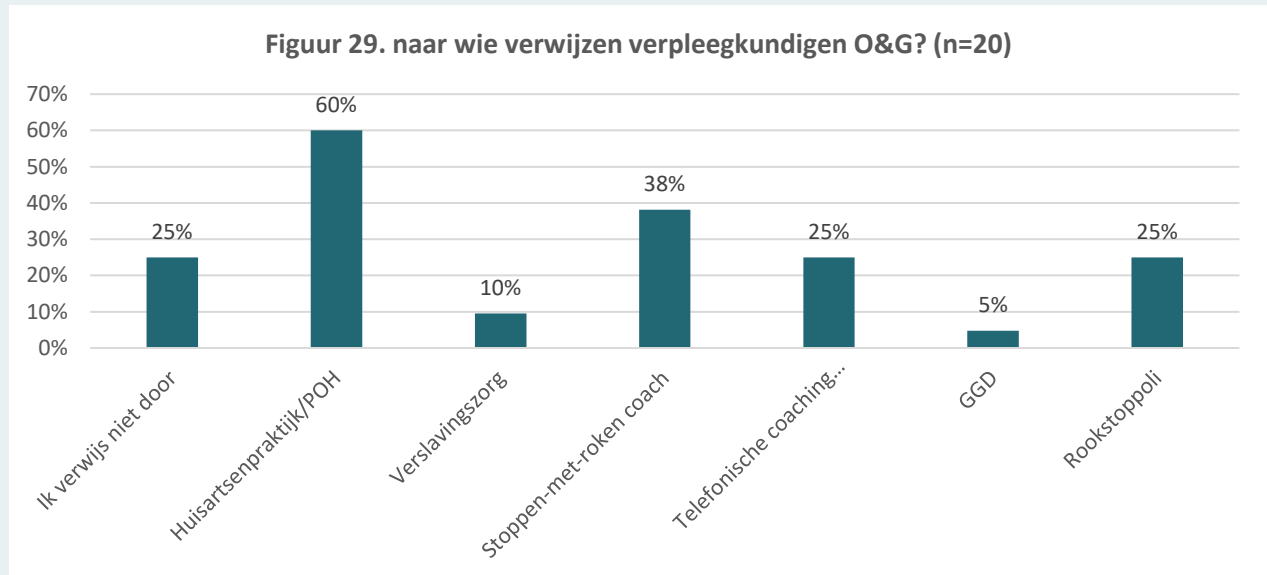
- Een ruime meerderheid van de bevroegde verpleegkundigen O&G vraagt altijd of vaak voor of tijdens het eerste consult of een zwangere vrouw rookt (75%), 60% vraagt altijd of vaak of een zwangere vrouw recent gestopt is en 65% vraagt altijd of vaak of de partner rookt.
- 75% van de verpleegkundigen O&G geeft altijd of vaak een stopadvies wanneer een zwangere vrouw rookt.
- 35% van de verpleegkundigen O&G heeft altijd of vaak een terugvalpreventiegesprek met een zwangere vrouw die recent gestopt is.
- Als het een zwangere vrouw niet lukt om te stoppen met roken, dan laat 30% van de verpleegkundigen O&G dit altijd of vaak bij de vrouw en begint ze er niet meer over.
- Een meerderheid van de verpleegkundigen O&G bespreekt stoppen met roken ook altijd of vaak als een zwangere vrouw in een kwetsbare situatie zit (75%) (figuur 28).

Figuur 28. Hoe gaat het SMR-gesprek bij verpleegkundigen O&G? (n=20)

Hoe en naar wie verwijzen verpleegkundigen O&G?

- 90% van de verpleegkundigen O&G heeft een sociale kaart of weet (deels) naar wie er verwezen kan worden voor SMR-begeleiding.
- 75% van de bevroegde verpleegkundigen verwijst wel eens door naar SMR-begeleiding. De huisartsenpraktijk/POH is de meest voorkomende aanbieder naar wie er verwezen wordt (figuur 29).
- Van de verpleegkundigen zorgt 87% voor een warme verwijzing voor zwangere vrouwen die roken, waarbij de SMR-begeleider zelf contact opneemt met de zwangere vrouw.

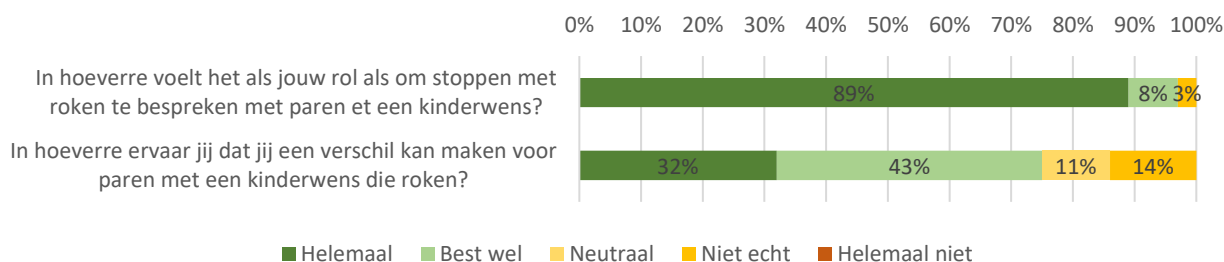
Stoppen-met-rokenczorg door fertiliteitsartsen

We hebben middels een vragenlijst verkend hoe zorgverleners uit de geboortezorg en JGZ stoppen-met-roken(SMR)zorg geven aan (aanstaande) ouders. In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de huidige stand van zaken van SMR-zorg door fertiliteitsartsen. Dit beeld schetsen we op basis van de 37 fertiliteitsartsen en gynaecologen die fertiliteitsbehandelingen uitvoeren die deze vragenlijst hebben ingevuld.

Hoe zien fertiliteitsartsen hun eigen rol in de SMR-zorg?

- 97% van de bevroegde fertiliteitsartsen geeft aan dat het helemaal of best wel als hun rol voelt om stoppen met roken te bespreken met een paar met een kinderwens.
- Driekwart van de fertiliteitsartsen heeft het gevoel helemaal of best wel het verschil te kunnen maken voor paren met een kinderwens die roken (75%) (figuur 30).

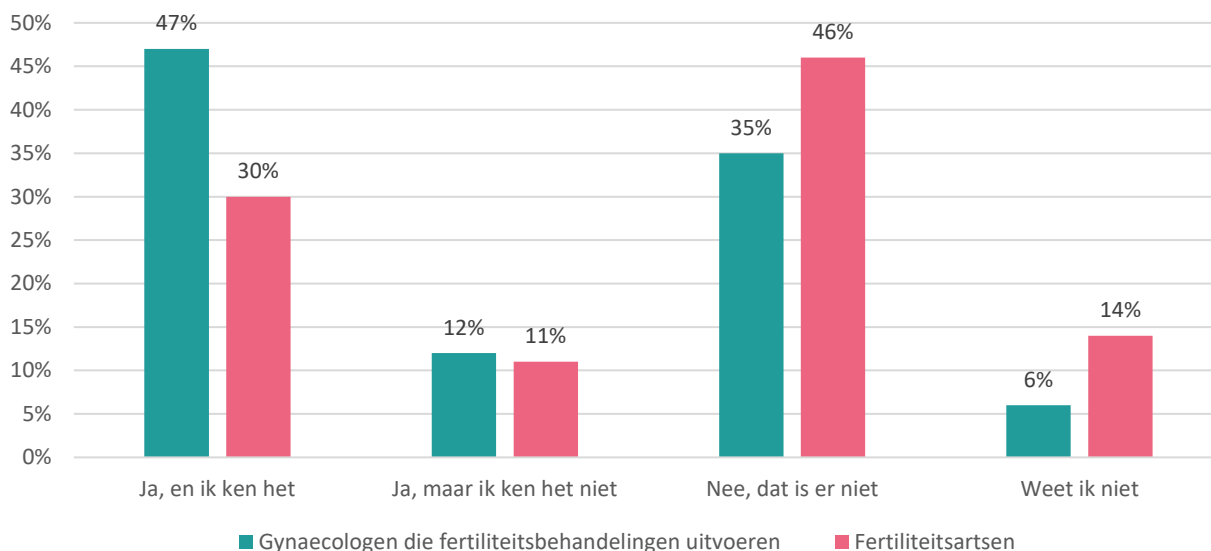
Figuur 30. Hoe zien fertiliteitsartsen hun rol in de SMR-zorg? (n=37)

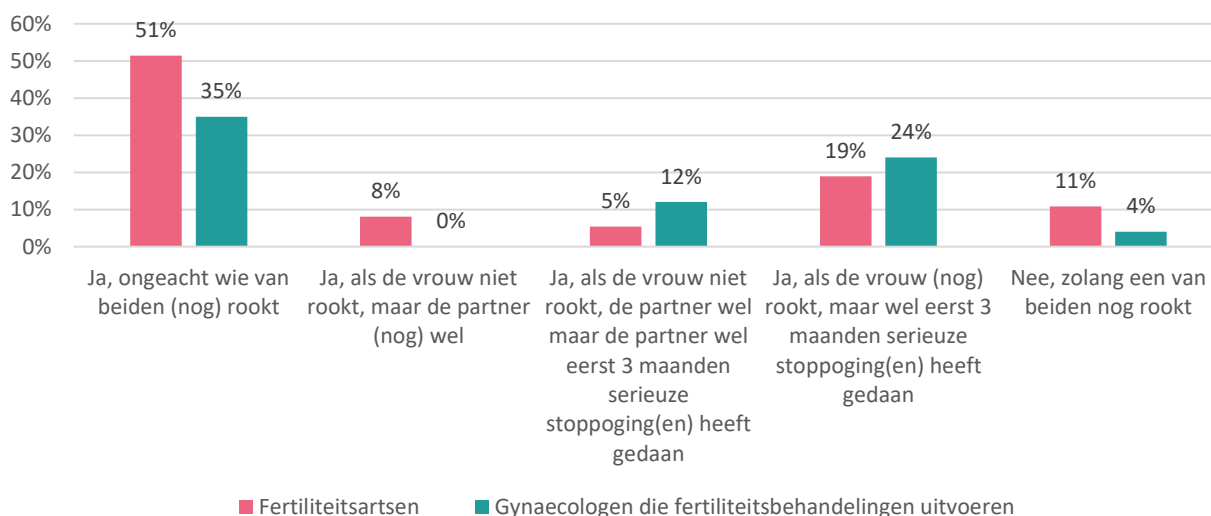
Fertiliteitsbehandeling en protocol

- Van de bevroegde fertiliteitsartsen geeft 30% aan dat er een stoppen-met-rokenprotocol is, en dat ze het kennen. Onder gynaecologen die fertiliteitsbehandelingen uitvoeren is dit 47% (figuur 31).
- 11% van de fertiliteitsartsen geeft aan niet met een fertiliteitsbehandeling te starten wanneer één van beide wensouders nog rookt, conform het NVOG standpunt tabaksontmoediging*. Onder gynaecologen die fertiliteitsbehandelingen uitvoeren is dit 4% (figuur 32).

Figuur 31. Is er een stoppen-met-rokenprotocol voor paren met een kinderwens? (Fertiliteitsartsen n=37) (Gynaecologen die fertiliteitsbehandelingen uitvoeren n=17)

Figuur 32. Als een paar met kinderwens in aanmerking komt voor een fertiliteitsbehandeling en de vrouw en/of partner rookt (nog), start je dan de behandeling? (Fertiliteitsartsen n=37) (Gynaecologen die fertiliteitsbehandelingen uitvoeren n=17)

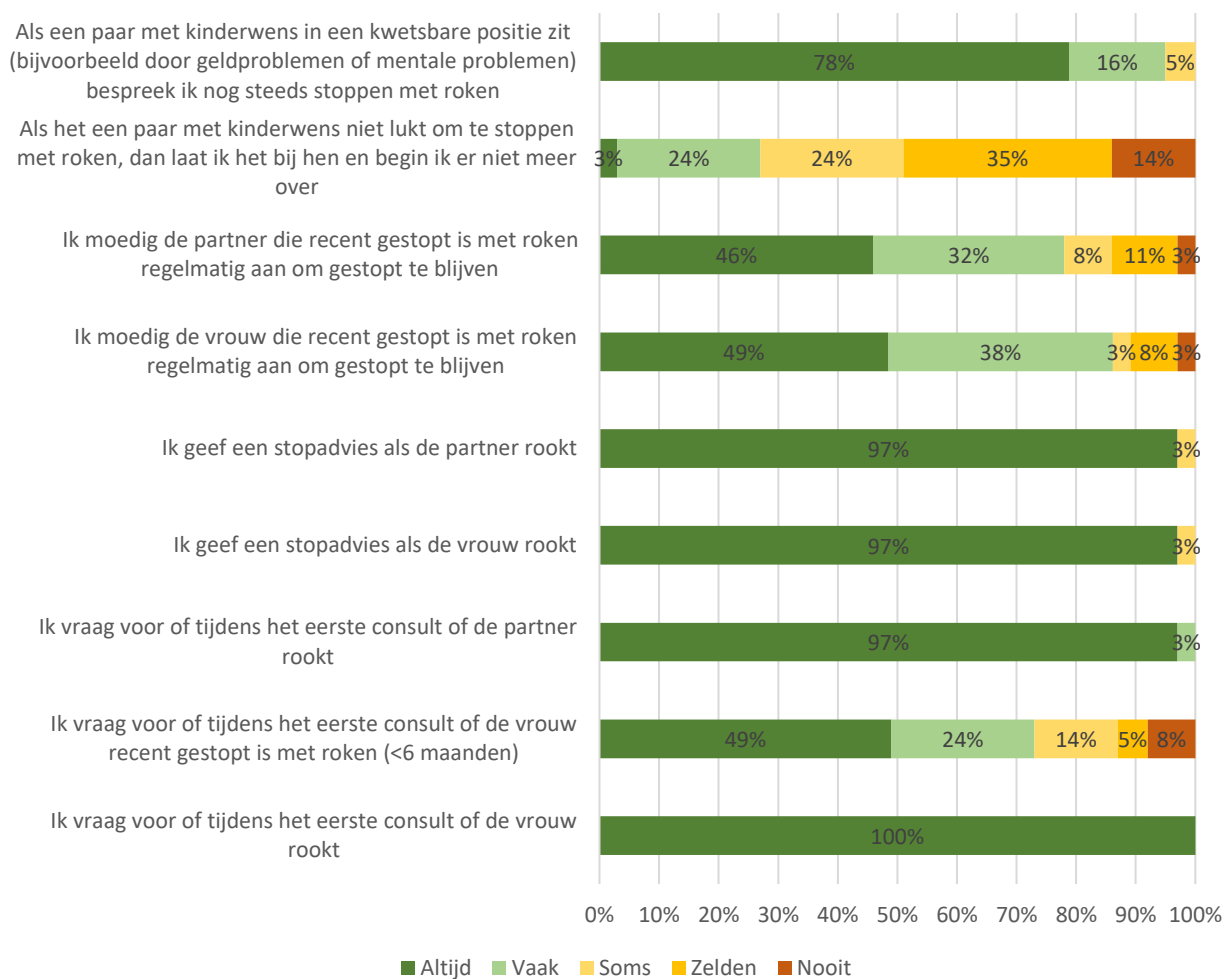

*NVOG standpunt tabaksontmoediging: <https://www.nvog.nl/wp-content/uploads/2018/02/Tabaksontmoediging-1.0-01-01-2017.pdf>

Hoe gaat het SMR-gesprek?

- Alle bevroagde fertilitseitsartsen vragen altijd of een vrouw rookt voor of tijdens het eerste consult. Een meerderheid vraagt altijd of vaak of een vrouw recent gestopt is (73%) en alle fertilitseitsartsen vragen altijd of vaak of de partner rookt.
- Van de fertilitseitsartsen geeft 97% vaak of altijd een stopadvies wanneer een vrouw rookt. Ook geeft 97% een stopadvies wanneer de partner rookt.
- Bijna alle bevroagde fertilitseitsartsen moedigen altijd of vaak een vrouw die recent gestopt is aan om gestopt te blijven (94%).
- Een minderheid begint niet meer over het onderwerp als het een paar met kinderwens niet lukt om te stoppen met roken (27%).
- Bijna alle bevroagde fertilitseitsartsen bespreken stoppen met roken altijd of vaak als een paar met kinderwens in een kwetsbare situatie zit (94%) (figuur 33).

Figuur 33. Hoe gaat het SMR-gesprek bij fertilitseitsartsen? (n=37)

Uitvoering

De monitor Rookvrije Start werd in 2023 voor de derde keer uitgevoerd. De monitor Rookvrije Start bestond in 2023 uit twee vragenlijsten. Een beleidsvragenlijst die per VSV door één professional, die op de hoogte was van het (SMR)-beleid, werd ingevuld. En een praktijkvragenlijst waar zorgprofessionals vragen kregen over het stoppen-met-rokengesprek, hun rol in de stoppen-met-rokenczorg en het verwijsaanbod.

Net als in 2019 en 2021 werden de respondenten via verschillende kanalen geworven, waaronder berichten op websites en in nieuwsbrieven van o.a. beroepsverenigingen. Daarnaast werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande contacten uit voorgaande metingen en bestaande relaties van de Taskforce Rookvrije Start. In de wervingsteksten werden zorgverleners gevraagd of ze eenmalig een online vragenlijst (15 minuten) konden invullen over stoppen-met-rokenbegeleiding. De online vragenlijsten zijn afgenomen in de periode februari t/m juni 2023. De beleidsvragenlijst is in totaal door 46 (van de 71) VSV's ingevuld. De praktijkvragenlijst is in totaal 655 keer ingevuld.

Er is voorzichtigheid geboden bij het generaliseren van de uitkomsten naar alle VSV's en zorgprofessionals in Nederland. Naar verwachting is er een overrepresentatie van zorgprofessionals die affiniteit hebben met het thema stoppen met roken. De resultaten in deze factsheet kunnen daarom een positiever beeld schetsen dan in werkelijkheid het geval is. Daarnaast zijn er verschillende beroepsgroepen met relatief lage aantallen respondenten. Bij de interpretatie van de resultaten is het daarom lastiger om deze resultaten te generaliseren naar de gehele beroepsgroep.

Voor de analyses is gebruikt gemaakt van beschrijvende statistiek met het programma IBMSPSS versie 28.

Meer informatie over het stoppen-met-rokengesprek? Ga naar rookvrijestart.nl